

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΟΣΛΟ

Όσλο, 8 Μαρτίου 2023

Ενημερωτική εκδήλωση για τις αγορές των Βορείων/Nordic Χωρών

Τετάρτη, 8 Μαρτίου 2023 (10:00 πμ)

1. Θα ήθελα καταρχάς να ευχαριστήσω την Β' Γενική Δ/ντρια Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, Πρέσβυ κυρία Σιμποπούλου, τον Δ/ντή της Β1 Δ/νσης, Σύμβουλο ΟΕΥ Α' κύριο Μιχαλόπουλο, καθώς και τους συνδιοργανωτές της σημερινής διαδικτυακής ενημερωτικής ημερίδας ΣΕΒΕ, ΣΕΒ και ΕΒΕΑ.

Προσβλέπω σε μία εποικοδομητική ανταλλαγή απόψεων, η οποία ελπίζω θα οδηγήσει σε μία αύξηση των εξαγωγών των ελληνικών αγαθών και υπηρεσιών στις σκανδιναβικές/βόρειες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Νορβηγίας.

2. Η νορβηγική αγορά, όπως καλώς γνωρίζετε, αποτελεί μία ξεχωριστή περίπτωση σε σχέση με τις αντίστοιχες της Δανίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας, τις ιδιαιτερότητες των οποίων θα αναλύσουν οι εκλεκτοί συνάδελφοί μου. Και αυτό διότι η Νορβηγία δεν αποτελεί κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εν αντιθέσει με τις προαναφερόμενες.

Η Νορβηγία, όμως, μέσω της συμμετοχής της στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ), ομού με την Ισλανδία και το Λιχτενστάιν, εφαρμόζει πλήρως το ευρωπαϊκό κεκτημένο (acquis) σχετικά με την ελεύθερη διακίνηση ανθρώπων, αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων, σε αντάλλαγμα της συνεισφοράς της, μέσω των δύο Χρηματοδοτικών Μηχανισμών, στην άμβλυνση των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων μεταξύ των κρατών μελών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

Απολαύει όλων των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των ΚΜ ΕΕ, με εξαίρεση εκείνων που αφορούν στους τομείς αλιείας, γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, τομείς όπου η ίδια η Νορβηγία επεδίωξε και επέτυχε την εξαίρεσή της από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά με στόχο την προστασία των δικών της προϊόντων από τον ανταγωνισμό των προϊόντων των κρατών μελών της Ε.Ε. , κατά τις αρχικές διαπραγματεύσεις (1994), για την προσχώρησή της στη Συμφωνία του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

Το 2021, η Νορβηγία απετέλεσε τον 7^ο σημαντικότερο εμπορικό εταίρο της ΕΕ στον τομέα των αγαθών και τον 9^ο σημαντικότερο εμπορικό εταίρο της ΕΕ στον τομέα των υπηρεσιών. Σχεδόν το 60.5% των νορβηγικών εξαγωγών καταλήγουν στα ΚΜ ΕΕ. Ειδικότερα ως προς τα ιχθυηρά και αλιευτικά προϊόντα, για τα οποία η Νορβηγία επιθυμεί την βελτίωση της πρόσβασης των προϊόντων της, καταλαμβάνει το 26.4% του ευρωπαϊκού μεριδίου (1,7εκατ. τόνους αξίας €6,8 δις το 2021). Εξ όσων αντιλαμβανόμεθα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα ήταν διατεθειμένη να επιδείξει ευελιξία και να παράσχει ελεύθερη πρόσβαση των νορβηγικών θαλασσινών προϊόντων στην ευρωπαϊκή αγορά,

υπό την προϋπόθεση ότι και η Νορβηγία θα προβεί σε ορισμένες παραχωρήσεις σε αντάλλαγμα, στον τομέα των αγροτικών προϊόντων, κίνηση την οποία η νορβηγική κυβέρνηση δεν φαίνεται διατεθειμένη να πράξει.

3. Είναι σε όλους γνωστό ότι η Νορβηγία είναι μία πολύ πλούσια χώρα, αποτελεί τον μεγαλύτερο παραγωγό πετρελαίου και φυσικού αερίου στην Ευρώπη και τον 13^ο παγκοσμίως. Όσον αφορά στο **κατά κεφαλήν ΑΕΠ**, με **€72.000 το 2021**, κατατάχθηκε στην 4^η θέση παγκοσμίως ως προς το υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει και τις αγοραστικές δυνατότητες των Νορβηγών, που παρά τον μικρό αριθμητικά πληθυσμό τους, 5,5 εκατομμύρια κατοίκους, καθιστά τη χώρα έναν πολύ αξιόλογο εξαγωγικό προορισμό.

4. Στο **διμερές τώρα εμπορικό πεδίο**, αν και η Νορβηγία αποτελεί μία πολύ εύρωστη οικονομία, δυστυχώς, αφενός **ο όγκος του διμερούς εμπορίου παραμένει διαχρονικά σε χαμηλά επίπεδα αφετέρου το εμπορικό ισοζύγιο παραμένει ελλειμματικό για την Ελλάδα**. Ένα θετικό σημείο είναι ότι η κατάσταση αυτή, σύμφωνα και με στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, φαίνεται ότι αντιστρέφεται μερικώς τα τελευταία έτη. Για παράδειγμα, το 2018 σημειώθηκε άνοδος των ελληνικών εξαγωγών κατά 10.3% και το 2019 περαιτέρω αύξηση κατά 33.5%. Το 2019 οι ελληνικές εξαγωγές προς τη Νορβηγία ανήλθαν σε €101.1 εκατ. και οι εισαγωγές σε €225.2 εκατ. Το 2020, οι ελληνικές εξαγωγές, όπως και οι εισαγωγές, υποχώρησαν λόγω της πανδημίας, ενώ το 2021 αυξήθηκαν κατά 33.1% σε σχέση με το 2020. Βεβαίως, το 2021 αυξήθηκαν όπως και οι εισαγωγές από τη Νορβηγία, κυρίως λόγω των εισαγωγών ακατέργαστου πετρελαίου.

Η ίδια τάση επιβεβαιώθηκε και κατά τη διάρκεια του α' τετραμήνου του 2022, δεδομένου ότι οι ελληνικές εξαγωγές αυξήθηκαν έτι περαιτέρω κατά 13.8% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2021, ήτοι από €26,7 εκατ. το 2021 σε €30,4 εκατ. το 2022.

Τα σημαντικότερα **ελληνικά εξαγόμενα προϊόντα** στη Νορβηγία αποτελούν **τα προϊόντα πετρελαίου, επεξεργασμένα τρόφιμα, νωπά και αποξηραμένα φρούτα, λαχανικά, γαλακτοκομικά, ενδύματα και υφάσματα, σύρματα και καλώδια, συσκευές φωτισμού και φαρμακευτικά προϊόντα και ορισμένα καλλυντικά**. Αντιστρόφως, η Ελλάδα εισάγει από τη Νορβηγία κυρίως **πετρέλαιο και προϊόντα πετρελαίου, μηχανήματα και μηχανολογικό εξοπλισμό ναυσιπλοΐας, λίπη/λάδια από ιχθυηρά, καθώς και λιπάσματα και αλιεύματα**.

Ως προς την **ελληνική επιχειρηματικότητα στη Νορβηγία**, δραστηριότητα έχουν αναπτύξει ελληνικές εταιρείες συνεργαζόμενες με νορβηγικές, δραστηριοποιούμενες, κυρίως, στην κατασκευή επαγγελματικών ψυγείων και ψυκτικών, στον κλάδο των θαλασσινών προϊόντων, στη ναυτιλία, ή ακόμη και σε τρόφιμα (πχ γιαούρτια Synhnone με ΜΕΒΓΑΛ). Το αντίστοιχο επενδυτικό ενδιαφέρον της Νορβηγίας εστιάζεται **στον τομέα της ενέργειας και συγκεκριμένα στη δημιουργία αιολικών πάρκων, και δη υπεράκτιων και στη ναυτιλία**.

Θεωρώ ότι υφίστανται δυνατότητες αύξησης του διμερούς εμπορίου και της προσέλκυσης των επενδύσεων, δεδομένου ότι οι οικονομίες των δύο χωρών είναι, **σε μεγάλο βαθμό, συμπληρωματικές**. Ενδεικτικά, η συνεργασία σε τομείς όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), η ναυτιλία, τα αγροτικά προϊόντα ή ορισμένα προϊόντα του κατασκευαστικού τομέα, τα καλλυντικά και κοσμήματα και, βεβαίως, ο τουρισμός, δύναται, εκτιμώ, να ενισχυθεί έτι περαιτέρω.

5. Το ενδιαφέρον νορβηγικών εταιρειών για συνέργειες με ελληνικές εταιρείες είναι, πρωτίστως, στον τομέα **Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ)**, κυρίως ανεμογεννήτριες και μάλιστα τις υπεράκτιες. Από νορβηγικής πλευράς υπάρχει, επίσης, ενδιαφέρον για συνεργασία στον τομέα της κατασκευής ηλεκτροκίνητων οχηματαγωγών (ferry boat).

Τούτο διεφάνη, άλλωστε, κατά τη διάρκεια ενός διαδικτυακού σεμιναρίου που διεξήχθη τον Ιούλιο 2021 από το Enterprise Greece και την νορβηγική Rystad Energy, στην διοργάνωση του οποίου συνέβαλε η Αρχή μας. Σε αυτό συμμετείχαν περίπου πενήντα (50) νορβηγικές και ελληνικές εταιρείες, αλλά και άλλοι ενδιαφερόμενοι. Από νορβηγικής πλευράς εκδηλώθηκε έντονο ενδιαφέρον για συνέργειες στις ΑΠΕ, όπως σε αιολικά πάρκα και υπεράκτιες ανεμογεννήτριες. Μάλιστα, το σεμινάριο ακολούθησαν συναντήσεις μεγάλων νορβηγικών εταιρειών, όπως οι Statoil, Equinor και Ocean, με ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της ενέργειας και ΑΠΕ στην Ελλάδα για διερεύνηση της δυνατότητας προώθησης των συνεργασιών.

Ο νέος ελληνικός Νόμος 4951/2022 που δημοσιεύθηκε τον περασμένο Ιούλιο περί εκσυγχρονισμού της αδειοδοτικής διαδικασίας των ΑΠΕ, εκτιμώ ότι θα συμβάλει στην προώθηση σχετικών συνεργειών μεταξύ ελληνικών και νορβηγικών εταιρειών.

6. Όσον αφορά στη συνεργασία στον τομέα της **ναυτιλίας**, υπάρχει ήδη στενότερη συνεργασία μεταξύ των Ενώσεων Εφοπλιστών/ Πλοιοκτητών των δύο χωρών. Έχοντας πραγματοποιήσει η ίδια αρκετές συναντήσεις με το Προεδρείο της Ένωσης Νορβηγών Εφοπλιστών και το Νορβηγικό Νηογνώμονα, εκτιμώ ότι υφίστανται ευκαιρίες για περαιτέρω εμβάθυνση της συνεργασίας στον τομέα αυτό. Στη Νορβηγία, που αποτελεί μεγάλο ναυτιλιακό κέντρο, λειτουργούν πολλά ναυτιλιακά γραφεία και εταιρείες, στα οποία απασχολούνται και Έλληνες δικηγόροι και ειδικοί σε ναυτιλιακά θέματα.

7. Ένας κλάδος που, κατά τη γνώμη μου, παρουσιάζει ευοίωνες προοπτικές για αύξηση των ελληνικών εξαγωγών, λαμβανομένης υπ' όψιν και της αγοραστικής δύναμης των Νορβηγών, είναι ο τομέας των **αγροδιατροφικών προϊόντων**, με έμφαση στη βιολογική γεωργία, καθώς και προϊόντα που προέρχονται από οικολογικές πρακτικές (βιώσιμες καλλιέργειες). Θα πρέπει, όμως, όπως ανέφερα νωρίτερα, να συνεκτιμηθεί ότι **η διεύθυνση των ελληνικών αγροδιατροφικών προϊόντων στη Νορβηγία δυσχεραίνεται από τις πολιτικές προστατευτισμού που εφαρμόζει διαχρονικά η Νορβηγία** στον τομέα αυτό, τους **υψηλούς εισαγωγικούς δασμούς** και τέλη, αλλά και τη μορφολογία της ίδιας της χώρας. Η Νορβηγία έχει μεγάλη γεωγραφική έκταση, είναι επιμήκης, η απόσταση από Βορρά προς Νότο (2.500 χλμ περίπου), δύσκολη μορφολογία και μετριότατο οδικό δίκτυο. Η δε επικοινωνία και μεταφορά προϊόντων δυσχεραίνονται έτι περαιτέρω από τις κακές κλιματολογικές συνθήκες. Οι ίδιοι οι Νορβηγοί χρησιμοποιούν για τις μεταφορές προϊόντων κυρίως την ακτοπλοΐα τους.

8. Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα είναι **ο τρόπος οργάνωσης των μεγάλων αλυσίδων εμπορίας τροφίμων, νωπών και επεξεργασμένων**. Στη νορβηγική αγορά λειτουργούν τρεις μεγάλες αλυσίδες υπεραγορών (supermarket) η κάθε μία εκ των οποίων περιλαμβάνει ένα δίκτυο μεγαλύτερων και μικρότερων εταιρειών. Σημειωτέον ότι οι αλυσίδες αυτές πωλούν ομοειδή προϊόντα, και η διακύμανση των τιμών δεν έχει μεγάλο εύρος. Πρόκειται, ουσιαστικά, για ένα είδος ολιγοπωλίου. Μικρός αριθμός καταστημάτων εξειδικεύεται σε πιο γκουρμέ προϊόντα ή delicatessen.

Όσες εκ των εταιρειών αυτών πωλούν ελληνικής παραγωγής τρόφιμα, όπως γιαούρτια, τυρί φέτα ή χαλούμι, λάδι και ελιές, έχουν πολυετή συνεργασία με συγκεκριμένες εταιρείες στην Ελλάδα.

Είναι προφανές ότι η είσοδος νέων προϊόντων σε αυτές τις αλυσίδες είναι δυσχερής και απαιτεί συστηματική προσπάθεια.

Εξ όσων γνωρίζουμε, στη Νορβηγία δραστηριοποιούνται τρεις μεσαίας εμβέλειας εισαγωγείς ελληνικών μεταποιημένων (processed) προϊόντων και ορισμένοι μικρότερης εμβέλειας. Υφίστανται οι εταιρείες Τρόφιμα Olivelia, η οποία δραστηριοποιείται την τελευταία εξαετία, και η Mediterranean Food, η οποία δραστηριοποιείται εδώ και μία τριακονταετία, αμφότερες ιδρυθείσες από Έλληνες, και η Norges Gruppen, νορβηγική εταιρεία που εισάγει ελληνικά προϊόντα. Οι εταιρείες αυτές προμηθεύουν με τη σειρά τους χονδρέμπορους ή/και μικρά supermarket. Τα προϊόντα τους πωλούνται κυρίως σε μικρότερα καταστήματα, εθνικού χαρακτήρα.

9. Όπως προανέφερα, **οι δασμοί είναι υψηλοί** για τις κατηγορίες αγροτικών προϊόντων τα οποία κρίνονται ως ανταγωνιστικά των ημεδαπών, κυρίως δε για το κρέας, γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά, όπου υπάρχει εγχώρια παραγωγή. Οι δασμοί μπορούν να φθάσουν μέχρι το 270% επί της αξίας του προϊόντος, όπως επί παραδείγματι για τα σκληρά τυριά (πχ κασέρι, κεφαλοτύρι). Όσον αφορά στη φέτα, αυτή έχει χαμηλότερους δασμούς από τα αντίστοιχα σκληρά τυριά, αλλά αυτοί επιβάλλονται στο σύνολο της συσκευασίας, συμπεριλαμβανομένου του υγρού.

Εισάγονται, επίσης, και ορισμένα προϊόντα νωπά (πχ. φράουλες, ντομάτες, σταφύλια, καρπούζι). Παρατηρείται δε το φαινόμενο της διακύμανσης του ύψους των δασμών αναλόγως της εποχής όπως μόνον κατά τη θερινή περίοδο, ούτως ώστε να προστατευθεί η εγχώρια παραγωγή που συνήθως καρποφορεί το καλοκαίρι.

Τους ισχύοντες εισαγωγικούς δασμούς ανά προϊόν ή κωδικό προϊόντος δύνασθε αναζητήσετε είτε στον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Access2Markets) είτε στον ιστότοπο των νορβηγικών τελωνειακών αρχών (Tolletaten).

10. Λίαν σημαντική παράμετρος για την προβολή (visibility) των ελληνικών προϊόντων στη νορβηγική αγορά αποτελεί, ως εικός, **η συμμετοχή των ελληνικών επιχειρήσεων στις εκάστοτε κλαδικές εμπορικές εκθέσεις που λαμβάνουν χώρα ανά τακτά διαστήματα στη χώρα**, κυρίως, βεβαίως, στο Όσλο (με εξαίρεση, βεβαίως, την περίοδο της πανδημίας). Η παρουσία και συμμετοχή ελληνικών επιχειρήσεων στις κατά καιρούς κλαδικές νορβηγικές εκθέσεις, αναμφισβήτητα δίδει την ευκαιρία για μία εκ του σύνεγγυς ενημέρωση επί των πρακτικών ζητημάτων, πέραν των διαπροσωπικών σχέσεων που καλλιεργούνται με νορβηγικές εταιρείες. Ενδεικτικά και βάσει του ενδιαφέροντος που έχει επιδείξει η ελληνική επιχειρηματικότητα, τομεακές εκθέσεις που θα παρουσίαζαν ενδιαφέρον θα μπορούσαν να είναι οι περιλαμβανόμενες στον κοινοποιούμενο πίνακα.

Επισημαίνω ότι στα μέσα Φεβρουαρίου 2023 διεξήχθη, μετά από διακοπή τριών ετών, η μεγάλη έκθεση τροφίμων UMAMI, στην οποία συμμετείχαν ορισμένες ελληνικές εταιρείες και συνεταιρισμοί παραγωγής βιολογικών προϊόντων και τυροκομικών, γιαουρτιού, κλπ, και είχαν, όπως μου ανέφεραν, ενδιαφέρουσες συζητήσεις με νορβηγικές επιχειρήσεις. Ειδικά η πρώτη περίπτωση, ο συνεταιρισμός βιολογικών προϊόντων Δυτικής Ελλάδος είχε εξασφαλίσει συνεργασία με ειδική εταιρεία προβολής των προϊόντων του και, όπως μας ανέφεραν, έμειναν ικανοποιημένοι από το αποτέλεσμα των επαφών τους.

11. Ειδικότερα για τον τομέα **ποτών και οينوπνευματωδών**, το καθεστώς στη Νορβηγία είναι **μονοπωλιακό**. Αυτό σημαίνει ότι τα εν λόγω προϊόντα διατίθενται μέσω ειδικών – κρατικής ιδιοκτησίας – καταστημάτων, με την ονομασία Vinmonopolet. Τα τελευταία έχουν συμπεριλάβει αρκετά ελληνικά κόκκινα, λευκά, ροζέ και ανθρακούχα κρασιά, περίπου τριάντα ετικέτες από τους οινοπαραγωγούς Τσάνταλη, Θυμιόπουλου, Κτήμα Alpha, Ραψάνη, Κτήμα Κυρ-Γιάννη (Μπουτάρης), Σκούρα, Κτήμα Βιβλία Χώρα, Κτήμα Χατζηβαρύτη, Διαμαντάκη, Γεροβασιλείου, Σιγάλα, Λυραράκη, Α. Καραμολέγκου, Μυλωνά, Μικρά Θήρα, Παπαγιαννάκου, Κτήμα Αργυρού κ.ά.

12. Δεδομένου ότι ένας αριθμός επιχειρήσεων που δήλωσαν συμμετοχή στη σημερινή ενημερωτική εκδήλωση απασχολούνται, όπως διαπίστωσα, στον τομέα των **κατασκευών**, θα ήθελα να αναφερθώ εν συντομία σε αυτόν τον τομέα βάσει των εμπειριών μας. Όσον αφορά στα δομικά υλικά που χρησιμοποιούνται για τις κατασκευές στη Νορβηγία, στο μεγαλύτερο μέρος των κατασκευών κτιρίων χρησιμοποιείται ξυλεία (τόσο για εξωτερικούς τοίχους, δάπεδα, οροφές, παράθυρα είτε στη φυσική του μορφή, είτε συνθετικό/laminate), τα οποία παράγονται στη χώρα ή γίνονται εισαγωγές από τρίτες χώρες, κυρίως από τη Γερμανία.

Χρησιμοποιούνται, επίσης, κεραμικά πλακίδια και σε πολύ μικρότερο βαθμό **μάρμαρα**, τα οποία είναι, κυρίως, ιταλικής προέλευσης. Επομένως θα μπορούσε να διερευνηθεί αυτός ο τομέας ως προς τις δυνατότητες εξαγωγών. Στη νορβηγική αγορά υπάρχουν, επίσης, ελληνικής προέλευσης **διακοσμητικές πέτρες και μεγάλα βότσαλα**.

Όσον αφορά στα **προϊόντα αλουμινίου**, η Νορβηγία παράγει η ίδια αλουμίνιο και το υλικό χρησιμοποιείται ευρέως σε εξωτερικά κουφώματα. Όπως έχουμε πληροφορηθεί, η εταιρεία Alumil έχει συνάψει συνεργασίες με νορβηγικές εταιρείες και κατασκευάζει κουφώματα αλουμινίου σε εργοστάσιό της εκτός Νορβηγίας και τα εξάγει στη Νορβηγία. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι τα υλικά κουφωμάτων/ υαλοπινάκων είναι ιδιαίτερα ενισχυμένα για να έχουν την απαραίτητη θερμομόνωση.

Θα μπορούσε, επίσης, να διερευνηθούν δυνατότητες συνεργασίας σε **κατασκευή θυρών ασφαλείας** που δεν είναι τόσο διαδεδομένες εδώ.

Υπάρχουν, επίσης, ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις, κυρίως με συμμετοχή Ελλήνων, που εισάγουν από την Ελλάδα τέντες, rollers και άλλες μορφές σκιάστρων.

Ένας άλλος τομέας που θα μπορούσαν να διερευνηθούν συνεργασίες είναι ο τομέας των βαφών, **προϊόντων ελαιοχρωματισμού**. Οι τιμές των εδώ πωλουμένων προϊόντων είναι πολύ υψηλές και η ποικιλία ως προς τις αποχρώσεις και τεχνικές πολύ περιορισμένη σε σχέση με τη χώρα μας. Τα προϊόντα προς πώληση θα πρέπει, πάντως, να ανταποκρίνονται στις ειδικές κλιματολογικές συνθήκες της χώρας αλλά και στις διακοσμητικές προτιμήσεις των Νορβηγών που χαρακτηρίζονται από ομοιομορφία.

Για όλα τα ανωτέρω προϊόντα θα πρέπει φυσικά να συνεκτιμηθούν τα μεταφορικά που είναι πολύ υψηλά, λόγω της απόστασης, αλλά και του κόστους των καυσίμων. Θα πρέπει επίσης να υπολογισθεί ότι ο Φ.Π.Α. είναι υψηλότερος από ότι στην Ελλάδα, 25% σε όλα τα προϊόντα πλην των τροφίμων, που είναι 15%. Στις περιπτώσεις κατασκευών ή γενικά απασχόλησης εργατικού προσωπικού θα πρέπει, επίσης, να λαμβάνεται υπ' όψιν το υψηλότερο κόστος των αμοιβών των εργαζομένων συν των ασφαλιστικών εισφορών τους.

Υπάρχει, πάντως, αριθμός μικρότερων επιχειρήσεων που ασχολούνται στον κλάδο των κατασκευών/ επισκευών κτιρίων που έχουν συσταθεί είτε από Έλληνες είτε σε συνεργασία με Έλληνες και οι οποίοι εισάγουν μέρος των υλικών τους από την Ελλάδα.

13. Στον τομέα των **επίπλων** και **διακοσμητικών** υπάρχουν, επίσης, αλυσίδες καταστημάτων επίπλων που δραστηριοποιούνται σε όλη τη χώρα. Εξ όσων γνωρίζουμε, υπάρχει συνεργασία της ΙΚΕΑ με ελληνικές εταιρείες. Πιστεύω, επομένως, ότι υπάρχουν περιθώρια συνεργασίας, αρκεί τα παραγόμενα είδη να ανταποκρίνονται στη σκανδιναβική αισθητική και διακόσμηση. Επειδή είδα από τον κατάλογο των συμμετεχόντων ότι υπάρχει γνωστή εταιρεία που δραστηριοποιείται σε κατασκευή κρεβατιών και στρωμάτων, θα ήθελα να αναφέρω ότι στην Νορβηγία στρώματα και κρεβατοστρώματα αντίστοιχα των καλών ελληνικών, έχουν τουλάχιστον διπλή τιμή από ότι στη χώρα μας.

14. Όσον αφορά στις εταιρείες παραγωγής **καλλυντικών**, ευρεία κυκλοφορία έχουν τα προϊόντα της εταιρείας Korres και σε μικρότερο βαθμό άλλων ελληνικών εταιρειών. Πιστεύω ότι είναι ένας τομέας όπου θα μπορούσε να διερευνηθούν οι δυνατότητες εισόδου στη νορβηγική αγορά και άλλων ελληνικών προϊόντων αυτής της κατηγορίας, ιδίως των ανηκόντων στην κατηγορία των φυτικών, βιολογικών. Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι πέραν των γνωστών διεθνών εταιρειών καλλυντικών, στην αγορά κυκλοφορεί μεγάλος αριθμός νορβηγικών προϊόντων αλλά και προέλευσης και από τις άλλες σκανδιναβικές χώρες.

15. Στον τομέα του **ρουχισμού**, θα ήθελα να αναφέρω ότι παλαιότερα υπήρχαν επιχειρήσεις που έκαναν εισαγωγές ενδυμάτων από την Ελλάδα, ιδίως από τη Θεσσαλονίκη. Αυτή τη στιγμή, λόγω της μεταφοράς της παραγωγής ρούχων και υποδημάτων σε χώρες της Ασίας και της Ανατολικής Ευρώπης, οι εξαγωγές μας σε αυτόν τον τομέα προς τη Νορβηγία έχουν υποχωρήσει.

16. Στον τομέα των **υπηρεσιών**, θα πρέπει να έχουμε συγκεκριμένο αίτημα για να σας απαντήσουμε. Υπάρχει ένας αριθμός εταιρειών πληροφορικής που έχουν εξαγορασθεί από Έλληνες και λειτουργούν εδώ, όπως βεβαίως και νορβηγικών εταιρειών που έχουν επενδύσεις στην Ελλάδα ή και συνεργάζονται με αντίστοιχες ελληνικές.

17. Επιτρέψτε μου να αναφερθώ ειδικότερα στην βαριά, όπως συχνά αποκαλείται, βιομηχανία της χώρας μας, αυτή του τομέα του **τουρισμού**. Από την παρακολούθηση της πορείας του τουριστικού ρεύματος από τη Νορβηγία προς τη χώρα μας, επί τη βάση και των στατιστικών στοιχείων της τουριστικής κίνησης αλλά και από συζητήσεις μου με εκπροσώπους φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης, προκύπτει ότι η Ελλάδα αποτελεί προσφιλή τουριστικό προορισμό για τη Νορβηγία με προοπτικές περαιτέρω ενίσχυσής της. Η λειτουργία οκτώ συνολικά νορβηγικών Επίτιμων Προξενείων στην χώρα μας, μεταξύ των οποίων στη Θεσσαλονίκη και την Κέρκυρα, επιβεβαιώνουν το νορβηγικό ενδιαφέρον για την Ελλάδα και τον σημαντικό αριθμό Νορβηγών τουριστών που την επισκέπτονται.

Η χώρα μας, άλλωστε, εκπροσωπείται στον τουριστικό τομέα από το Γραφείο ΕΟΤ Στοκχόλμης, το οποίο είναι αρμόδιο για όλη τη σκανδιναβική περιοχή. Μάλιστα, πρόσφατα, τον περασμένο Ιανουάριο, διεξήχθη στο Όσλο η Διεθνής Τουριστική Έκθεση “Reiselivsmessen 2023”, στην οποία παρέστησαν και εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης της Κεντρικής Μακεδονίας. Η χώρα μας όχι μόνον έδωσε το παρόν στην Έκθεση με περίπτερο, μερίμνη του Γραφείου ΕΟΤ Στοκχόλμης, αλλά και βραβεύθηκε με το βραβείο του καλύτερου τουριστικού προορισμού του 2023 από τα Grand Travel Awards Norway.

Σημαντικός παράγοντας για την περαιτέρω ενίσχυση του τουριστικού ρεύματος από τη Νορβηγία και παράτασης της τουριστικής κίνησης καθ' όλο το έτος θα αποτελούσε, κατά την εκτίμησή μου, η ύπαρξη απευθείας αεροπορικής σύνδεσης καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Δυστυχώς, κατά τη χειμερινή περίοδο, ήτοι από το Νοέμβριο έως τα τέλη Μαρτίου, η απουσία απευθείας αεροπορικής σύνδεσης επιβαρύνει τον υποψήφιο ταξιδιώτη με πρόσθετες ώρες ταξιδιού, ταλαιπωρία και αυξημένο κόστος. Διαχρονική επιδίωξή μου αποτελεί η δυνατότητα διασφάλισης απευθείας πτήσεων μεταξύ της Νορβηγίας και της Ελλάδος καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Η απευθείας αεροπορική σύνδεση καθ' όλον το έτος θα επέτρεπε την προσέλκυση συνεδριακού ή/και ιατρικού τουρισμού, ιδίως κατά τους δύσκολους μήνες του παρατεταμένου νορβηγικού χειμώνα.

18. Εν κατακλείδι, για την περαιτέρω προώθηση των εξαγωγών, θεωρώ ότι θα πρέπει να παρακολουθείτε τις κλαδικές εκθέσεις, ώστε να συμμετάσχετε σε όσες σας ενδιαφέρουν. Θα ήταν, επίσης, χρήσιμη η επαφή μεταξύ των εκατέρωθεν Επιμελητηρίων. Η Πρεσβεία Όσλο είναι πάντοτε πρόθυμη να βοηθήσει. Ωστόσο, οφείλω να αναφέρω ότι η Αρχή της οποίας ηγούμαι τα τελευταία δυόμισια έτη, πέραν του ότι έχει ολιγομελή σύνθεση, στερείται Γραφείου Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων. Ως εκ τούτου, προσπαθούμε να ανταπεξέλθουμε εκ των ενόντων στα αιτήματα ελληνικών επιχειρήσεων, που επιθυμούν να εξάγουν τα προϊόντα τους στη νορβηγική αγορά. Κατά το εν λόγω διάστημα, η Πρεσβεία Όσλο έχει γίνει αποδέκτης άνω των 100 αιτημάτων ελληνικών επιχειρήσεων για εξαγωγές ελληνικών προϊόντων στη Νορβηγία, κυρίως δε ελαιολάδου και ελιών, ελληνικών βιολογικών προϊόντων, προϊόντων *delicatessen*, μελιού, κρασιών, χυμών, φαρμακευτικών προϊόντων, ειδών ιατρικού εξοπλισμού και οικοδομικών υλικών, στα οποία ανταποκρίθηκε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Εύχομαι η σημερινή ενημερωτική εκδήλωση να συμβάλει στην προώθηση των ελληνικών εξαγωγών στη Νορβηγία.

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας και είμαστε στη διάθεσή σας για τυχόν ερωτήματα.